

Ayverdi'nin ev sohbetleri

Sâmiha Ayverdi'nin 1940'lı yılların fikir ve sanat adamları, akademisyen ve gazetecileriyle evinde gerçekleştirdiği sohbetlerden sonra yazdığı notlar, Mülâkatlar adıyla yayınlandı. Kitap bir nevi gayri resmi edebiyat tarihi niteliğinde.

HALE KAPLAN ÖZ

Sâmiha Ayverdi'nin 1940-1948 yılları arasında evinde ağırladığı dönemin aydınları ile sohbetlerini içeren 'Mülâkatlar' adlı çalışma, Kubbealtı Neşriyatı'ndan çıktı. Mustafa Fayda ve Semanur A. Fayda'nın hazırladıkları kitap, içlerinde Mehmet Ali Aynî, Nasmi Rukün, Salih Zeki, Ömer Rıza Doğrul, Necip F. Kısakürek, Behçet Yazar, Şaziye Berin Kurt, Enis Behiç Koryürek, Safiye Erol, Burhan Toprak gibi fikir ve sanat adamları, akademisyenler, asker, gazeteci ve şairlerin yanısıra İstanbul'un çeşitli kesimlerinden birçok insan ile evinde gerçekleştirdiği sohbetlerden sonra yazdığı notlar; bir anlamda sohbet özetleri. Ayverdi'nin Mülâkatlar'ı, gayri resmi bir edebiyat tarihi niteliğinde.

Güzide Rifâî'nin isteği üzerine

Ayverdi'nin hocası Ken'an Rifâî'nin eşi Güzide Hanım'ın isteği üzerine kaleme alınan Mülâkatlar, Ayverdi'nin el yazısı ile tutulmuş beş defterden bugüne aktarıldı ve Prof. Ethem Ruhi Fığlalı'nın 1960'larda bu beş defteri ilk defa okuyup Latin harfleri ile 250 sayfalık daktilo metni haline getirdiği metin esas alındı. Sözü geçen defterdeki metnin yüzde 90'ına yakın bölümü Mülâkatlar isimli kitapla yayınlandı, kalan kısmı ise çok hususi olması nedeniyle saklı tutuldu.

Sohbetin konusu edebiyat

Mülâkatlar'da genellikle Ayverdi'nin kitapları ve dili üzerinde duruluyor. Sohbetten gelenler dönemin aydınları olduğundan zamanın edebiyat ortamı, dil, sanat, kültür, günlük meseleler, ülkenin içinde bulunduğu durum, kimlik buhranı gibi konulara da değiniliyor. Ayrıca sohbetlerde ayet ve hadislerle, Mesnevi'den ve yabancı metinlerden iktibasların yapıldığı görülüyor. Bu ilginç kitaptan, birkaç diyalogu aktarıyoruz:

İnin artık saklandığınız kuleden

Necip Fazıl Kısakürek "Ben hiçbir muharriri ziyarete gidip tebrik etmiş değilim; size adeta sürüklenerek geldim" sözleriyle başladığı cümlelerine hayranlığını dile getiren şu sözlerle devam ediyor: "Kitaplarınızı okudum. Hayran oldum. Fakat belki canınızı sıkacağım, lakin söylemeden, hattâ üstünde ısrarla durmadan geçmek istemediğim nokta şu ki, bu inzivanız çok zararlı bir şey... Ortaya çıkın, inin artık saklandığınız kuleden..." Ayverdi de Kısakürek'in bu söylediklerine cevaben "Ben münzevi değilim ki... Hem prensip olarak inzivadan pek hoşlanmam da... Eğer bir tecerrüd lâzımsa, bunu kasret dalgalarının çalkantısı ortasında yapmak da mümkündür" diyor.

"Ahh işte aradığım"

Enis Behiç Koryürek- Hanımefendi, bu gün her ne söylerseniz söyleyin, sizi gördüğüm andan itibaren "Ahh işte aradığım" dediğim insansınız. Sizi Üstâdınızdan sonra benim kadar kimse takdîr edemez, hayrân olamaz. Hiçbir şey istemiyorum, yalnız samimiyetime inanınız. İçinizde benim için bir zerre tereddüt ve şüphe olmasın. Aksi takdirde Hollywood'a haber verilsin, burada bir aktör var, denilsin razıyım.

Ayverdi- Mânâ tekâbülünün tezâhürlerini artistik damgası ile izâh etmek halâşına hiçbir kimseye yakışmaz.

Himmet; ahlak ve hüsnüniyet

Bedri Ruhselman- Harb yalnız vasıtalara değil, her hareketimize de tesirini gösterdi.

Ayverdi- Evet en korkunç yaramız muhakkak ki bu. İctimâî, iktisâdî, hukûkî, idârî, sınıâî ne türlü ızdırâbımız varsa hepsi de ahlâk fesâdının doğurduğu şartlara bağlı. Biz böyle mi idik? Sapasağlam, dipdiri, taze ve tüvânâ bir ahlak ve fazilet abidesi olmaktan bugünün virânesine döndük. Öylesine harâb olduk ki parçalarımızı bir araya getirip tekrar bir abide kurmak için lâzım

olan tek himmetin yine de ahlak ve hüsniyet olduğunu bilemiyoruz.

<http://yenisafak.com.tr/arsiv/2005/nisan/26/kultur.html>